

SOCIALISTES I POPULARS NEGOCIEN LA FUTURA REFORMA AUTONÒMICA

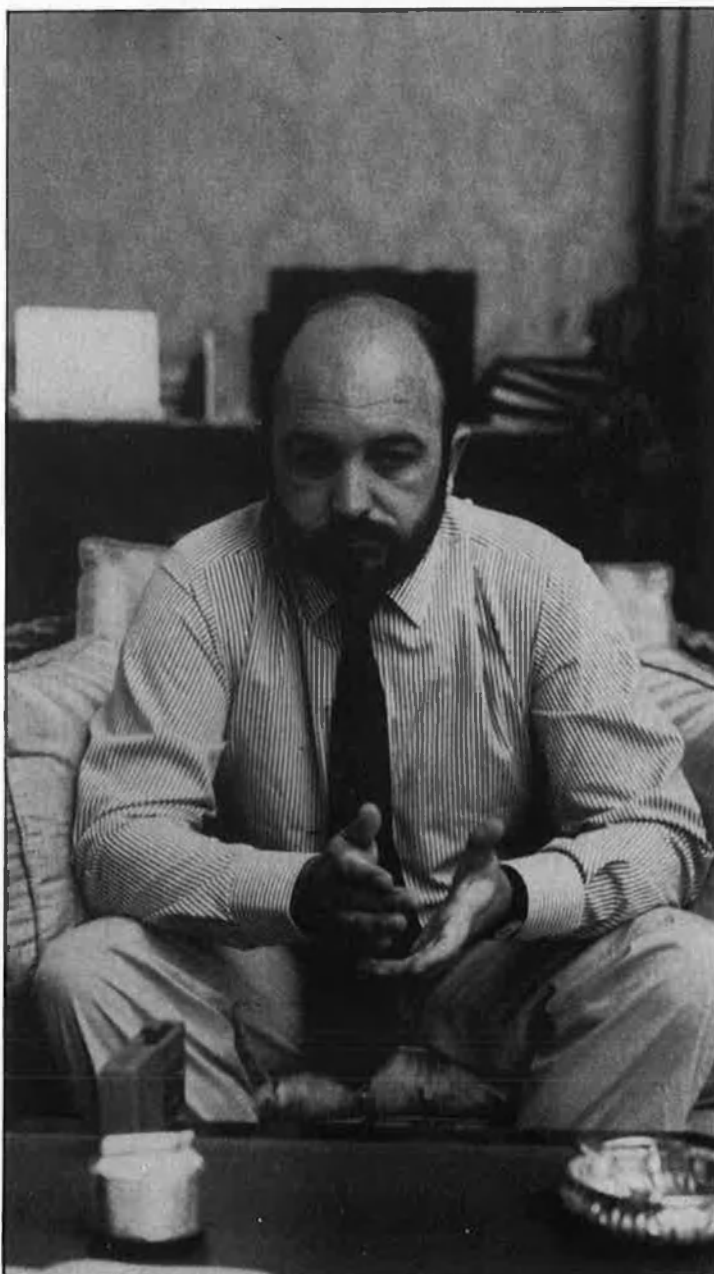
Homogeneïtzar, aquesta és la paraula

El govern central està disposat a revisar la situació de les anomenades «autonomies de segona», és a dir aquelles que van accedir a l'autogovern per mitjà de l'article 143 de la Constitució espanyola. De fet, el dia 5 d'abril el ministre Joaquín Almunia i el president de Castella-Lleó i responsable de la política autonòmica del Partit Popular, José María Aznar, van encetar unes negociacions sobre aquesta qüestió. El problema no és certament nou, però sí que ho són les circumstàncies actuals que l'envolten.

Josep Ma. Sanmartí

Immediatament després de les eleccions de 1987, diverses comunitats autònomes, especialment les governades per partits no socialistes, començaren a reclamar una reforma del sistema instituit el 1978 i des d'alguns indrets, com Aragó o les Illes, la pressió arriba a ser molt forta. Tanmateix, la resistència del govern central i del PSOE a endegar el procés i les dificultats polítiques i parlamentàries que han patit molts consells executius en minoria als parlaments respectius, van anar aturant fins ara les reivindicacions, i feia potser sis mesos que l'assumpte gairebé no es bellugava.

Les coses han anat canviant, però, durant aquests dos anys i la situació ara és ben diferent de la del 1987. En primer lloc, l'aplicació de la normativa de la CE exigeix la participació de les comunitats autònomes i això requereix al seu torn una entesa interna. La manca d'un sistema clar i àgil de consultes prèvies i de mecanismes d'aplicació de les decisions preses a Brussel·les han fet per un costat que les comunitats autònomes, incloent-ne alguna de socialista com el País Valencià, busquessin conductes propis per arribar al cor

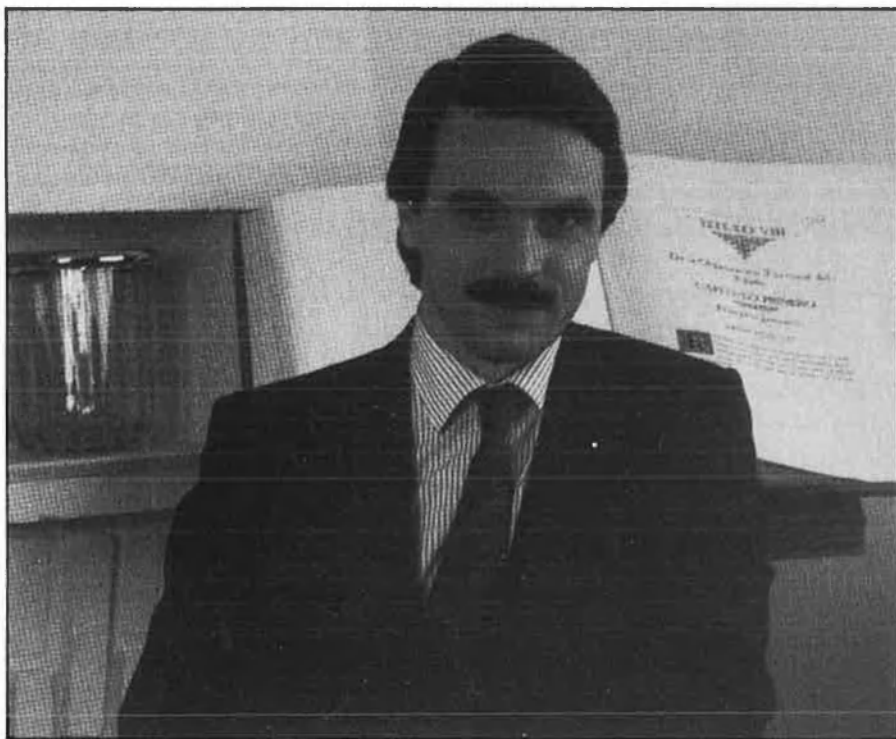

Joaquín Almunia: més competències, però no a la reforma.

de la CEE, i per l'altre, que cada norma, cada directiva, cada acord pres a Brussel·les esdevingués una font de conflictes dins de l'estat espanyol. Per això, en una reunió el dia 16 de març, el govern central reivindica l'exclusiva en les relacions exteriors, és a dir principalment en les comunitàries, i a canvi es comprometé a millorar la seva coordinació amb els governs autonòmics.

En segon lloc, el govern central té interès d'arribar a les eleccions del 1990, i si pot ser a les del mes de juny vinent, amb el front autonòmic tancat, o almenys sense que sigui un pou sense fons de greuges per alimentar les raons de l'oposició. I en tercer lloc, s'acosta perillosament el moment de renegociar aspectes essencials de l'Estat de les Autonomies, com és el seu finançament i la llei del Fons de Compensació Interterritorial (FCI).

Altres motius de pes s'anaren afegint a aquests per obligar el govern central a revisar la situació. Per exemple, el govern aragonès d'Hipólito Gómez de las Rocas va resoldre la seva llarga crisi interna i el pacte quadripartit a Canàries es revelà prou sòlid per a repetir govern amb un president nou. Els presidents de Catalunya, Madrid i Andalusia deixaren

José María Aznar, responsable de política autonòmica del Partit Popular.

entendre el 15 de març a Sevilla que l'eix Barcelona-Madrid-Sevilla és l'esquelet sobre el qual s'ha de construir l'Espanya del 1992. Estan apareixent noves televisions autonòmiques (Andalusia, Madrid, País Valencià, etc.) que ajudaran a mobilitzar les respectives opinions públiques i es faran ressò de determinades demandes.

Al seu torn el govern central ha aprovat un fastuós Pla de Desenvolupament Regional (PDR), per mitjà del qual en 5 anys s'invertiran 8 bilions de pessetes a les comunitats autònomes més deprimides i gairebé un bilió a les altres. La CE hi aportarà aproximadament 1'7 bilions de pessetes. Fins i tot s'ha estabilitzat la situació a Euzkadi amb una certa recuperació econòmica, un govern de coalició estable, una estratègia clara i potser eficaç enfront de la violència, uns progressos estatutaris notables, com el replegament dels cosos estatals de la policia i el desplegament de la policia autonòmica, etc. La distensió basca ha permès fins i tot que els navarresos comencin a parlar de la possibilitat d'establir òrgans comuns amb el País Basc, cosa impensable fa tan sols un any.

Més competències a canvi de quietud

A primers de març el president Felipe González i el ministre Joaquín Almunia endegaren l'ofensiva governa-

Julio Anguita.

mental amb diverses entrevistes amb presidents autonòmics: Jordi Pujol de Catalunya, José María Aznar de Castella-Lleó, Fernando González Laxe de Galícia, Joaquin Espert de La Rioja, etc. La proposta governamental es pot resumir així: el govern central està disposat a revisar a l'alça el sostre competencial de les Comunitats Autònomes del 143 però no a través de la reforma dels estatuts d'Autonomia respectius, tal com havien proposat di-

versos governs i parlaments regionals després de l'estiu, sinó seguint la «via valenciana», és a dir mitjançant una llei orgànica de delegació de competències estatals (vegeu EL TEMPS 18 d'abril 1988, núm. 200). Aquest procés, però, ha de ser prèviament pactat amb el PP i d'altra banda ha de comportar la congelació de totes les iniciatives autonòmiques. És un pacte d'Estat.

Al PP aquesta estratègia li ha anat com anell al dit, ja que de colp i volta s'ha convertit en l'abanderat de l'aprofundiment de l'Estat de les Autonomies i en el portaveu dels seus desitjos, a més de tornar a ser l'interlocutor privilegiat del govern. Lògicament de seguida va dir que sí a l'oferta del govern i va aturar les gestions que Castella-Lleó i La Rioja estaven fent per reformar els seus estatuts. El govern naturalment s'estima més fer tractes amb un partit d'àmbit estatal que segur que es mostrarà prudent per la seva pròpia ideologia. Aquest diàleg té, a més, l'avantatge d'arraconar les iniciatives unilaterals fetes per les comunitats autònomes governades per partits que no siguin el PSOE o el PP, com per exemple Aragó i Canàries, i evitar la renegociació de vuit o deu Estatuts un a un.

De passada es margina el CDS, que amb el seu paper de partit-frontissa ha assolit un poder que no es correspon amb el seu pes real en vots i diputats.

El CDS ja ha ensumat naturalment la maniobra-tenalla i ha reclamat la seva participació en les negociacions que han encetat el govern, el PSOE i el PP. L'única condició que hi posa és precisament que no es posin condicions, és a dir que «també» es pugui discutir la reforma dels estatuts. Com sempre, el CDS és víctima de la seva indefinició i dels dubtes del seu líder, Adolfo Suárez. El més probable és que el pacte PSOE-PP passi pel seu damunt i no per la seva frontissa.

El PCE al seu torn defensa la federalització de l'Estat mitjançant un debat entre els partits polítics, els presidents autonòmics i els parlaments regionals. En el pacte resultant hi han d'entrar aspectes com la reforma del Senat, la supressió dels governadors civils, la participació de les Comunitats Autònomes en l'Europa de les Regions, etc.

Autonomies, a fer bondat

Socialistes i populars coincideixen que aquesta negociació ha de conduir

Presidir Europa amb bona voluntat

El dia 31 de març es van complir els primers tres mesos de la presidència espanyola de la CEE, és a dir la meitat del període semestral. El govern espanyol no té encara cap trumfo decisiu per lluir davant les crítiques creixents a la seva gestió.

Josep Ma. Sanmartí

a una «homogeneïtzació competencial» de totes les comunitats autònomes. La tesi que sosté que és impossible coordinar 17 comunitats autònomes amb sostres de competències diferents, s'està obrint pas i fins i tot s'aferma. Encara hi ha discrepàncies, però no duraran gaire. El vicepresident de les Illes Balears, Joan Huguet, per exemple, insistia fa poc que el seu govern vol negociar pel seu compte les noves pretensions autonòmiques de les Illes. El president d'Astúries, el socialista Pedro de Silva, en canvi, ha declarat que «hi ha massa sistemes autonòmics específics» i el president de Madrid, Joaquín Leguina (PSOE) no s'està mai de dir que les divergències competencials en vigor fan que en la pràctica hi hagi ciutadans de primera i ciutadans de segona. Al govern no li cal res més, només s'ha de deixar dur per l'ona i senzillament guiar-la cap al seu port.

Tal com es planteja en principi l'operació no pot afavorir les nacionalitats històriques i en general les avançades des del punt de vista autonòmic (Catalunya, Euzkadi, Galícia, Andalusia, el País Valencià o Canàries). Ningú dubta que l'homogeneïtzació es fa també per desdibuixar encara més les especificitats que encara els queden. Ara bé, en la pràctica les coses poden tenir un resultat inesperat. Un augment del sostre competencial de les autonomies més endarrerides podria evitar a la llarga que les lleis estatals envaïssin tan sistemàticament com ho fan ara el terreny reservat a les autonomies. Ara el govern central només troba resistències fortes a Barcelona i a Vitòria, i en aquest segon cas relativament. D'altra banda, l'autogovern de les nacionalitats històriques ja està prou consolidat i està per a haver dependre d'aquest tipus de pacte.

Alguns analistes opinen que les negociacions arriben massa tard, que ja no hi ha temps per signar un pacte autonòmic i sobretot per aplicar-lo. La imminència de les eleccions al Parlament Europeu les entrebancarà molt, si és que no les impedeixen en el cas d'ensopegar amb problemes greus. És francament complicat estar conversant sobre qüestions d'Estat i al mateix temps llençar-se els plats pel cap a la campanya electoral. Després vindrà la pausa estiuenca i a continuació les eleccions gallegues, les andaluses i les legislatives. Si el marge polític és estret, el temporal encara ho és més, llevat que al final tot plegat es reconduïxi cap a unes negociacions secretes. □

No seria tampoc just dir que aquesta presidència és un fracàs, o simplement que no rutila bé. El que passa és que va preparar el càrrec com una plataforma per fer el salt a la fama, o sigui per situar-se d'una vegada entre les potències europees d'acord amb el seu potencial econòmic, polític i diplomàtic. Això va crear unes expectatives desmesurades, que el mateix govern va maldar de reduir espantat pel repte que li queia al damunt.

En termes generals, l'oposició ha criticat l'activitat d'aquests tres mesos en un doble sentit: massa dispersió i poca concreció d'objectius, i poc consens a l'interior del país. Les primeres setmanes foren certament d'una acció esbojarrada, sobretot per part del ministre d'Afers Estrangers, Francisco Fernández Ordóñez, que semblava boig anant d'un lloc a l'altre sense parar. Els mateixos funcionaris espanyols explicaven l'estupefacció dels seus col·legues comunitaris davant d'aquest entusiasme europeista, i sembla veritat que els organismes de la CE, i concretament la Comissió Europea, no van poder seguir aquest ritme infernal. Cal tenir en compte que la presidència espanyola estrenava una nova Comissió, i que ha calgut unes setmanes perquè aquesta s'assentés degudament.

Ara bé, el problema és que Espanya no ha pogut tirar endavant cap dels grans temes pendents, com l'espai social europeu, aspecte que es reserva cínicament la presidència francesa, que ve a continuació de l'espanyola. D'altra banda, la presidència alemanya ja va tancar els grans pactes possibles a curt termini per aplicar l'Acta Única Europea. El govern espanyol ha tingut en aquest aspecte mala sort. Emparejat entre la presidència alemanya (la grega tingué poc pes) i francesa, i entre la composició de la nova Comissió i les eleccions del mes de juny, al mandat espanyol li ha quedat relativament

Fernández Ordóñez. Espanya no ha pogut tirar endavant cap dels temes cabdals.

poc marge de maniobra. Els intents per desencallar els grans temes pendents difícilment podran fructificar, si bé es vol dur al Consell Europeu (cimera de caps d'estat i de govern de la CE) qüestions tan envitricollades com l'homogeneïtzació fiscal i financera, malgrat l'oposició palesa d'anglesos i luxemburguesos. Per doblegar l'oposició de la senyora Thatcher als projectes europeistes es necessita quelcom més que un govern espanyol.

L'absència d'acords rellevants (n'hi ha no pocs de secundaris) no pot amagar un balanç globalment positiu, i així ho han indicat personalitats europees, com lord Plumb, president del Parlament Europeu. En primer lloc, el govern ha demostrat que, malgrat que només fa tres anys que Espanya ingressà a la CE, es podia fer càrrec de la presidència amb dignitat. No està sent la